

DOI: 10.33663/1563-3349-2022-33-466-475

УДК 347.9

Д. О. МЕНЮК,
доктор філософії в галузі права*
ORCID: 0000 0002 7083 7573

НОВОВІЯВЛЕНІ ОБСТАВИНИ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВОГО РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

У статті досліджено поняття нововиявлених обставин як категорії цивільного процесуального права. Визначено основні загальні ознаки нововиявлених обставин та розглянуто особливості кожної із них як підстав для перегляду судового рішення, що набрало законної сили. Також проаналізовані відмінності нововиявлених обставин та нових доказів.

Ключові слова: нововиявлені обставини, перегляд судового рішення, цивільний процес.

Meniuk Daryna. Newly discovered circumstances as a basis for review of a court decision in the civil process of Ukraine

The concept of newly discovered circumstances as a category of civil procedural law has considered in this article. The main general features of the newly discovered circumstances have been determined and the peculiarities of each of them have been considered as grounds for a review of a court decision that has entered into force. Differences between newly discovered circumstances and new evidences have been analysed.

Key words: newly discovered circumstances, review of court decisions, civil process.

Нововиявлені обставини як категорія цивільного процесуального права відома здавна. Поряд із тим, оскільки залежно від розвитку цивільних процесуальних норм до нововиявлених обставин законодавцем відносились різні підстави як передумова для перегляду судового рішення, необхідним є постійне її дослідження. Окрім того, неоднозначність судової практики також породжує безліч питань стосовно перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами.

Нововиявлені обставини досліджувались, зокрема, у працях О. Р. Зельдіної, І. О. Ізарової, О. В. Колобродової, Н. Ю. Сакари, С. В. Сенік та ін. Зацікавленість вчених-процесуалістів до нововиявлених обставин також свідчить про актуальність теми і про необхідність поглибленого її вивчення. Тож метою статті є дослідження поняття «нововиявлені обстави-

* *Meniuk Daryna, Doctor of Philosophy of Law*

ни» як цивільної процесуальної категорії, виокремлення їх особливостей, визначення відмінностей нововиявлених обставин та нових доказів.

Незважаючи на те, що нововиявлені обставини відомі з початку становлення цивільного процесуального права, у науковій спільноті немає однозначного підходу щодо визначення правової природи таких обставин. Зміни у цивільному процесуальному законодавстві, існування різних позицій щодо сутності інституту перегляду судових рішень, що набрали законної сили, та до інститутів цивільного процесуального права загалом, породжують розбіжні думки щодо поняття «нововиявлені обставини».

Доволі часто, при розгляді нововиявлених обставин, наводиться звужене до істотних для справи розуміння обставин, що не були встановлені судом та не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи, що передбачено як підстава для перегляду судового рішення відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 423 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України). Поряд із тим п. 2 ч. 2 ст. 423 кодексу визначає, що нововиявлені обставиною є встановлений вироком або ухвалою про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності, що набрали законної сили, факт надання завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного перекладу, фальшивості письмових, речових чи електронних доказів, що призвели до ухвалення незаконного рішення у даній справі. Пунктом 3 ч. 2 ст. 423 ЦПК України до нововиявлених обставин віднесено скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення судового рішення, що підлягає перегляду.

Аналізуючи наукові підходи доктрини цивільного процесуального права, варто навести дефініцію, надану О. С. Врублевським, яка здебільшого підтримується іншими науковцями-процесуалістами¹. Так, нововиявлені обставини сприймаються як «юридичні факти, що існували на момент розгляду справи в суді й мали істотне значення для її правильного вирішення, але не були й не могли бути відомі ні суду, ні заінтересованим особам, спричинили порушення прав і законних інтересів фізичних або юридичних осіб, а будучи виявленими після набуття судовим рішенням законної сили, виступають підставами для їх перегляду у кримінальному, цивільному та господарських справах».

Водночас існують і інші підходи. Наприклад, Л. С. Морозова визначає нововиявлені обставини як такі, що не могли бути відомі суду, який виконав усі вимоги закону щодо збирання доказів і встановлення об'єктивної істини. На думку Т. Т. Алієва, нововиявленими обставинами є факти об'єктивної дійсності, що є частиною предмета доказування з огляду на їх істотність для справи у цивільному процесі, які не були відомі суду і заявнику на момент розгляду справи, а також які були представлені сторонами чи встановлені судом через здійснення процесуальних дій щодо перегляду судового рішення. Своєю чергою, Р. К. Петручак загальною підставою для перегляду судо-

вих рішень визначає «обставину», незалежно від того, коли вона виникла (у момент розгляду справи чи після). При цьому вчений погоджується із загальноприйнятою думкою щодо ототожнення термінів «обставина» та «юридичний факт».

Ці дефініції характеризують більш широкий підхід до визначення категорії «нововиявлені обставини». І, з огляду на те, що формулювання «існували на момент розгляду справи в суді» при означенні нововиявлених обставин стає неточним в умовах чинної на сьогодні редакції ЦПК України, слід підтримати саме останню позицію. Це аргументовано тим, що, наприклад, скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення судового рішення, що підлягає перегляду, може мати місце вже після розгляду справи. Так само, хоча факт надання завідомо неправильного висновку експерта, факт завідомо неправдивих показань свідка, факт завідомо неправильного перекладу, факт фальшивості письмових, речових чи електронних доказів, – існували на момент розгляду справи, але, з огляду на презумпцію невинуватості, можуть стати підставою для перегляду судового рішення у цивільній справі лише при встановленні їх у вирокі або в ухвалі про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності, що набрали законної сили. Отже, підтримуючи таку позицію, з огляду на можливість чергових змін цивільного процесуального законодавства, більш вдалим є визначення нововиявлених обставин без формулювання «факти, що існували на момент розгляду справи».

Розглядаючи кожну із підстав для перегляду, можна простежити їх спільні ознаки. Однією із таких ознак у науці цивільного процесуального права безспірно визнається їх істотність, що зумовлено значним впливом таких обставин на розгляд справи і висновки суду щодо них. Р. М. Колесник обґрунтовує ознаки істотності нововиявлених обставин як: вплив певною мірою на судові рішення; юридичне значення для аналізу взаємовідносин сторін; фактичні дані, що не були відомі на момент розгляду справи; не були відомі заявнику з об'єктивних причин, але стали відомі після набрання рішенням суду законної сили.

На практичному рівні Верховний Суд України та Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ свого часу надали певні вказівки для визначення істотності нововиявлених обставин. Зокрема, було зазначено, що питання істотності є оціночним і таким, що вирішується судом у кожній конкретній справі. Водночас слід враховувати, чи такі обставини можуть спростувати факти, покладені в основу судового рішення; чи є їх вплив на висновки суду при ухваленні судового рішення, зокрема, якби вказана обставина була відома учасникам справи, то зміст судового рішення був би іншим.

До ознак нововиявлених обставин також можна віднести невідомість про них учасникам справи на момент її розгляду. У випадку встановлення таких обставин іншим судовим рішенням, яке стало підставою для перегляду від-

повідно до п. 2, 3 ч. 2 ст. 423 ЦПК України, питань не виникає: очевидним є те, що особа не знала і не могла знати про майбутнє підтвердження певних фактів судовим рішенням внаслідок його відсутності на момент розгляду справи. У той же час виникає питання про момент, коли особі, яка звертається із заявою про перегляд судового рішення, стали відомі істотні обставини, визначені п. 1 ч. 2 ст. 423 ЦПК України.

Доволі часто на практиці, використовуючи саме це формулювання, учасники справи звертаються із заявами про перегляд за новими обставинами, зловживаючи при цьому цивільними процесуальними правами та сподіваючись на ухвалення нового рішення на їх користь. Зважаючи на це, у практиці і наукових джерелах окрема увага приділяється питанню співвідношення нововиявлених обставин від нових доказів. Зокрема, на відмінність цих категорій звертає увагу ВССУ, оскільки нові докази не можуть бути підставою для перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами. Так, у п. 4 Постанови ВССУ № 4 від 30.03.2012 року наведене таке пояснення: «Обставини, що обґрунтовують вимоги або заперечення сторін чи мають інше істотне значення для правильного вирішення справи, існували на час ухвалення судового рішення, але залишаються невідомими особам, які беруть участь у справі, та стали відомими тільки після ухвалення судового рішення, є нововиявленими обставинами». На відміну від нововиявлених: «Обставини, які виникли чи змінилися тільки після ухвалення судового рішення і не пов'язані з вимогою в цій справі, а тому не могли бути враховані судом при ухваленні судового рішення, є новими обставинами і можуть бути підставою для пред'явлення нової вимоги».

Аналізуючи законодавство і підходи у процесуальній доктрині, Г. В. Мудрецька зазначає, що «відмінність нововиявлених обставин від нових доказів полягає у тому, що нові докази – це відомості про обставини справи, які досліджувалися судом, проте ці докази з тих чи інших причин не було надано суду під час розгляду справи». При цьому автор акцентує увагу, що такі докази можуть прийматись судом апеляційної інстанції під час апеляційного перегляду, проте не можуть бути прийняті судом як нововиявлені.

На думку С. В. Сенік, М. В. Оприска, до нововиявлених обставин можна відносити лише ті обставини, які входять до предмета доказування з урахуванням відповідних предмета та підстав позову. Водночас обставина, яка не входила до кола обставин, що підлягали встановленню і, своєю чергою, змінюють підстави позову, є новими доказами, а відтак, не можуть бути підставою для перегляду судового рішення у порядку перегляду за нововиявленими обставинами.

Аналізуючи різні доктринальні підходи, Р. К. Петручак робить висновок, що у провадженні за нововиявленими обставинами не може бути перегляд судового рішення на основі нових доказів, які підтверджують або спростовують ті факти, які вже були предметом судового розгляду. Натомість нові дока-

зи не тільки можуть, а й, на думку автора, повинні надаватись для підтвердження нововиявлених обставин, як підстави для перегляду рішення.

Виришуючи цю проблематику на практичному рівні, з метою законодавчого закріплення вказівки судам щодо відмінностей нововиявлених обставин та нових доказів, Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» визначив, що докази, які не оцінювалися судом, стосовно обставин, що були встановлені судом, не є підставою для перегляду рішення суду за нововиявленими обставинами, так само як і переоцінка доказів, оцінених судом у процесі розгляду справи. Ця норма дасть змогу зменшити випадки зловживання учасниками справи своїх процесуальних прав.

Підсумовуючи, варто зазначити, що нововиявлені обставини, передбачені п. 1 ч. 2 ст. 423 ЦПК України, як юридичні факти, слід відрізнити від обставин, які вже були предметом доказування у справі. У той же час, оскільки це обставини, що можуть вплинути на судове рішення, вони також мають бути доведені особою, яка посилається на такі обставини як на підставу для перегляду судового рішення, що набрало законної сили. На відміну від цієї обставини, нововиявлені обставини, визначені п. 2; 3 ч. 2 ст. 423 ЦПК України, встановлюються судовим рішенням, тобто є такими, що не потребують доведення.

Так, відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 423 ЦПК України нововиявленою обставиною є встановлений вироком або ухвалою про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності, що набрали законної сили, факт надання завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного перекладу, фальшивості письмових, речових чи електронних доказів, що призвели до ухвалення незаконного рішення у даній справі.

Законодавцем визначені такі умови, за яких судове рішення може бути переглянуте відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 423 ЦПК України: 1) факт надання завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного перекладу, фальшивості письмових, речових чи електронних доказів; 2) вказані факти встановлені вироком або ухвалою про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності, що, своєю чергою, набрали законної сили; 3) ці факти призвели до ухвалення незаконного рішення у справі, про перегляд якої йде мова.

Завідомо неправдиве показання свідка, завідомо неправдивий висновок експерта, подання завідомо недостовірних або підроблених доказів, а також завідомо неправильний переклад, складені для надання або надані суду, є введенням в оману суду, тобто суспільно небезпечним діянням, санкція за які передбачена ст. 384 Кримінального кодексу України. Ця норма міститься у розділі XVIII Особливої частини КК України і входить до групи злочинів

проти правосуддя, родовим об'єктом яких, на думку С. Є. Дідика, «є встановлений законодавством та поставлений під охорону нормами кримінального законодавства порядок відносин у суспільстві, що забезпечує нормальну діяльність правосуддя, органів та осіб, що сприяють його належному здійсненню».

Пунктом 3 ч. 2 ст. 423 ЦПК України до нововиявлених обставин віднесено скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення судового рішення, що підлягає перегляду. Умовами, необхідними для перегляду судового рішення за цієї підстави, є: 1) безпосередній вплив судового рішення по іншій справі на судові рішення, що підлягає перегляду; 2) скасування такого судового рішення. Тобто важливим у цій нововиявленій обставині є те, що між судовими рішеннями повинен бути певний матеріально-правовий зв'язок, факти, встановлені в одній справі, повинні мати істотне значення для іншої.

Зазначена нововиявлена обставина зумовлена правовим явищем, що у теорії процесуального права відоме як «преюдиціальність», значення якого при розгляді справ у цивільному процесі полягає в тому, що суд не має обов'язку щодо встановлення юридичних фактів, які уже були встановлені іншим судовим рішенням.

Відповідно до положень п. 4 ст. 82 ЦПК України обставини, встановлені рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній праві, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом. Так само не доказуються при розгляді іншої справи обставини, встановлені стосовно певної особи рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрали законної сили (ч. 5 ст. 82 ЦПК України).

Зважаючи на це, преюдиціальність можна розуміти як певний зв'язок судових рішень і вплив одного на інших, у випадку встановлення судовим рішенням фактів та обставин. При цьому скасування судового рішення може визнаватись нововиявленою обставиною лише у тому випадку, коли суд обґрунтував судові рішення іншим чи виходив із його положень, не посилаючись прямо на нього, а також якщо наслідком скасування судового рішення є інше за змістом вирішення справи (п. 7 Постанови ВСУ № 1 від 27.02.1981 р.; п. 9 Постанови Пленуму ВССУ № 4 від 30.03.2012 р.).

Варто зазначити, що преюдиціальність судового рішення належить також до підстави для перегляду, встановленої п. 2 ч. 2 ст. 423 ЦПК України, що зумовлює певні особливості перегляду судового рішення, що набрало законної сили, за такими нововиявленими обставинами. Це підтверджує норма ч. 6 ст. 82 ЦПК України, відповідно до якої вирок суду в кримінальному провадженні, ухвала про закриття кримінального провадження і звільнення особи від кримінальної відповідальності, які набрали законної сили, є обов'язковими для суду, що розглядає справу про правові наслідки дій чи

бездіяльності особи, стосовно якої ухвалений вирок, ухвала про закриття кримінального провадження і звільнення особи від кримінальної відповідальності лише в питанні, чи мали місце ці дії (бездіяльність) та чи вчинені вони цією особою.

Таким чином, було розглянуто нововиявлені обставини як категорію цивільного процесуального права. Нововиявлені обставини, в умовах чинної редакції ЦПК, можна визначити як істотні для справи підстави для перегляду судового рішення, про які учаснику справи стало відомо після набрання судовим рішенням законної сили. При цьому істотність як ознаку нововиявлених обставин слід сприймати як їх можливість значно вплинути на мотивувальну та/або резолютивну частину судового рішення. Невідомість на момент розгляду справи як ознака нововиявлених обставин має визначатись як така, що встановлює об'єктивну неможливість врахування таких обставин при ухваленні судового рішення, що, своєю чергою, також вказує на відмінність нових доказів і нововиявлених обставин. Окрім загальних ознак, було також розглянуто сукупність умов для кожної із нововиявлених обставин, визначених законодавцем як підстави для перегляду судового рішення, що набрало законної сили.

1. Див., зокрема: Резуненко А. Н. Пересмотр судебных актов, вступивших в законную силу, по вновь открывшимся обстоятельствам как стадия гражданского процесса: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.1. Волгоград, 2001. С. 26–27; Треушников М. К. Гражданский процесс: учебник. Москва: Статут, 2014. С. 366; Бородин М. В. Перегляд рішень, що набрали законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами за новим ЦПК України. *Право України*. 2004. № 11. С. 42. 2. Нововиявлені обставини. *Юридична енциклопедія*: у 6 т. Т. 4 / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.), М. П. Зяблюк, В. Я. Тацій та ін.; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корещького. Київ: Укр. енцикл., 2003. С. 179. 3. Морозова Л. С. Пересмотр решений по вновь открывшимся обстоятельствам. Москва, 1959. С. 41. 4. Алиев Т. Т., Афанасьев С. Ф. К вопросу об основаниях для пересмотра по вновь открывшимся обстоятельствам решений, определенных суда, вступивших в законную силу, предусмотренных ГПК РФ. *Арбитражный и гражданский процесс*. 2004. № 5. С. 30. 5. Петручак Р. К. Производство по пересмотру вступивших в законную силу судебных актов по вновь открывшимся или новым обстоятельствам в гражданском судопроизводстве: монография. Москва: Проспект, 2016. С. 54. 6. Див., зокрема: Штефан М. Й. Цивільний процес: підручник для студ. юрид. спеціальностей вищих закладів освіти. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. С. 612–613; Курс гражданского судопроизводства. Т. 1. 2-е изд., испр. и доп. Санкт-Петербург: Тип. М. М. Стасюлевича, 1876. С. 269. 7. Колесник Р. Істотні для справи обставини як підстава для перегляду рішення господарського суду за нововиявленими обставинами. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 77. 8. Про практику перегляду судами у зв'язку з нововиявленими обставинами рішень, ухвал і постанов у цивільних справах, що набрали законної сили: Постанова Верховного Суду України від 27.02.1981 р. № 1. *Постанови Пленуму Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: цивільні, господарські справи, трудові спори* / упоряд. С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ: ПАЛІВОДА А. В., 2013. С. 579–580. 9. Про застосування цивільного процесуального

законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами: Постанова Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012 р. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-12#Text> 10. Мудрецька Г. В. Актуальні питання перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами у цивільному процесі. *Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; господарське право. Науковий вісник публічного та приватного права. Дніпропетровськ*, 2015. № 2. С. 45. 11. Сенік С., Оприско М. Проблеми теорії та практики перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами в цивільному судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 9. С. 24. 12. Петручак Р. К. Вказ. праця. С. 66–67. 13. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5.04.2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131. 13. Дідик С. С. Родовий об'єкт злочинів проти правосуддя (проблеми визначення). *Часопис Київського університету права. Кримінальне право та криминологія*. 2011/4. С. 320. 14. Гонгало Р. Ф. Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами. *Часопис цивілістики*. Випуск 34, спецвипуск «Цивільний процес». С. 43.

References

1. Rezenenko, A. N. Peresmotr sudebnikh aktov, vstupyvshykh v zakonnuu syly, po vnov otkrivshysia obstoiatelstvam kak stadyia hrazhdanskoho protsessa: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.1. Volhohrad, 2001. S. 26–27. (rus); Treushnykov, M. K. Hrazhdanskyi protsess: uchebnyk. Moskva: Yzdatelstvo «Statut», 2014. S. 366. (rus); Borodin, M. V. Perehliad rishen, shcho nabraly zakonnoi syly, u zviazku z novoviyavlenymy obstavynamy za novym TsPK Ukrainy. *Pravo Ukrainy*. 2004. № 11. S. 42. (ukr). 2. Novoviyavleni obstavyny. *Yurydychna entsyklopediia*: u 6 t. T. 4 / redkol.: Yu. S. Shemshuchenko (holova redkol.), M. P. Ziabliuk, V. Ya. Tatsii ta in.; NAN Ukrainy, In-t derzhavy i prava im. Koretskoho. Kyiv: Ukr. entsykl., 2003. S. 179. (ukr). 3. Morozova, L. S. Peresmotr resheny po vnov otkrivshysia obstoiatelstvam. Moskva, 1959. S. 41. (rus). 4. Alyev, T. T., Afanasev, S. F. K voprosu ob osnovaniakh dlia peresmotra po vnov otkrivshysia obstoiatelstvam reshenyi, opredeleni suda, vstupyvshykh v zakonnuu syly, predusmotrennikh HPK RF. *Arbytrazhnyi i hrazhdanskyi protsess*. 2004. № 5. S. 30. (rus) 5. Petruchak, R. K. Proyzvodstvo po peresmotru vstupyvshykh v zakonnuu syly sudebnikh aktov po vnov otkrivshysia yly novim obstoiatelstvam v hrazhdanskom sudoproyzvodstve: monohrafiya. Moskva: Prospekt, 2016. S. 54. (rus). 6. Shtefan, M. Y. Tsyvilnyi protses: Pidruchnyk dlia stud. Yuryd. spetsialnostei vyshchyykh zakladiv osvity. Vyd. 2-he, pererob. ta dop. Kyiv: Vydavnychi Dim «In Yure», 2001. S. 612–613. (ukr). Kurs hrazhdanskoho sudoproyzvodstva. T. 1. 2-e yzd., yspr. y dop. S.-Pb.: Typ. M. M. Stasiulevycha, 1876. S. 269. (rus). 7. Kolesnyk, R. Istotni dlia spravy obstavyny yak pidstava dlia perehliadu rishennia hospodarskoho sudu za novoviyavlenymy obstavynamy. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2017. № 3. S. 77. (ukr). 8. Pro praktyku perehliadu sudamy u zviazku z novoviyavlenymy obstavynamy rishen, ukhval i postanov u tsyvilnykh spravakh, shcho nabraly zakonnoi syly: Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy vid 27.02.1981 r. № 1. *Postanovy Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy ta vyshchyykh spetsializovanykh sudiv Ukrainy: tsyvilni, hospodarski spravy, trudovi spory / Uporiad. Kuzmin S. A., M. S. Kucherenko*. Kyiv: PALYVODA A. V., 2013. S. 579–580. (ukr). 9. Pro zastosuvannia tsyvilnogo protsesualnogo zakonodavstva pry perehliadi sudovykh rishen u zviazku z novoviyavlenymy obstavynamy: Postanova Vyshchoho spetsializovanoho sudu z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 30.03.2012 r. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-12#Text> (ukr). 10. Mudretska, H. V. Aktualni pytannia perehliadu

sudovykh rishen u zviazku z novovyiavlennymy obstavynamy u tsyvilnomu protsesi. *Tsyvilne pravo i tsyvilnyi protses; simeine pravo; hospodarske pravo. Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatomoho prava*. Dnipropetrovsk, 2015. № 2. S. 45. (ukr). **11.** Senyk, S. Problemy teorii ta praktiky perehliadu sudovykh rishen u zviazku z novovyiavlennymy obstavynamy v tsyvilnomu sudochynstvi. S. Senyk, M. Oprysko. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2015. № 9. S.24. (ukr). **12.** Petrushak, R. K. Vkaz. pratsia. S. 66–67. (rus). **13.** Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5.04.2001 r. № 2341-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. st. 131. (ukr). **14.** Didyk, S.Ie. Rodovyi ob'iekt zlochyniv proty pravosuddia (problemy vyznachennia). *Chasopys Kyivskoho universytetu prava. Kryminalne pravo ta kryminolohiia*. 2011/4. S. 320. (ukr). **15.** Honhalo, R. F. Pidstavy perehliadu sudovykh rishen za novovyiavlennymy obstavynamy. *Chasopys tsyvilistyky. Vypusk 34, spetsvypusk «Tsyvilnyi protses»*. S. 43. (ukr).

Meniuk Daryna. Newly discovered circumstances as a basis for review of a court decision in the civil process of Ukraine

It is noted that the newly discovered circumstances are perceived mostly as legal facts that existed at the time of the trial and were essential for its proper resolution, but were not and could not be known to the court or interested parties, violated the rights and legitimate interests of individuals or legal entities, and being identified after the entry into force of a court decision, and are grounds for their review in criminal, civil and commercial cases.

However, in contrast to the newly discovered circumstances, which arose or changed only after the court decision and are not related to the claim in this case, and therefore could not be taken into account by the court in the decision, are new circumstances and may be grounds for making a new claim.

It was also noted that the newly discovered circumstances provided for in paragraph 1 of Part 2 of Art. 423 of the Code of civil procedure of Ukraine, as legal facts, should be distinguished from the circumstances that have already been the subject of evidence in the case. At the same time, as these are circumstances that may influence a court decision, they must also be proved by a person who refers to such circumstances as a basis for reviewing a court decision that has entered into force. In contrast to this circumstance, the newly discovered circumstances specified in paragraph 2; 3 Part 2 Art. 423 of the Code of civil procedure of Ukraine, are established by a court decision, i.e. are those that do not require proof.

The legislator has determined the following conditions under which the court decision may be reviewed in accordance with paragraph 2 of Part 2 of Art. 423 of the Code of civil procedure of Ukraine: 1) the fact of providing knowingly incorrect expert opinion, knowingly false testimony of a witness, knowingly incorrect translation, falsity of written, material or electronic evidence; 2) the specified facts are established by the sentence or the decision on closing of criminal proceedings and release of the person from criminal liability which, in turn, came into legal force; 3) these facts led to the adoption of an illegal decision in the case under review.

Paragraph 3 Part 2 of Art. 423 of the Code of civil procedure of Ukraine, the newly discovered circumstances include the revocation of a court decision, which became the basis for a court decision to be reviewed. The conditions necessary for the review of a court decision on this ground are: 1) the direct impact of the court decision on another case on the court decision to be reviewed; 2) revocation of such a court decision. It is important in this newly discovered circumstance that there must be a certain material

and legal connection between court decisions, so the facts established in one case must be essential for another.

Thus, the newly discovered circumstances were considered as a category of civil procedural law. The newly discovered circumstances, in the current version of the Code of civil procedure of Ukraine, can be defined as essential grounds for the case to review the court decision, which the party became aware of after the court decision came into force. At the same time, materiality, as a sign of newly discovered circumstances, should be perceived as their ability to significantly influence the motivational and / or operative part of the court decision. Uncertainty at the time of the case, as a sign of newly discovered circumstances, should be defined as establishing the objective impossibility of taking such circumstances into account when making a court decision, which, in turn, indicates the difference between new evidence and newly discovered circumstances. In addition to the general features, a set of conditions for each of the newly discovered circumstances, identified by the legislator as grounds for reviewing a court decision that has entered into force, was also considered.

Key words: *newly discovered circumstances, review of court decisions, civil process.*